

Valgklage fra Cathrine H. Wills i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget den 9. juni 2024

Fra Cathrine H. Wills har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 7. juni 2024, hvori Cathrine H. Wills på vegne af sin mor, Birgit Hardy Hansen, Gladsaxe Kommune, har klaget over, at Birgit Hardy Hansen ikke blev tilbudt muligheden for at brevstemme ved sin plejebolig, hvor kommunen havde arrangeret brevstemmeafgivning.

Klageren har i den forbindelse oplyst følgende:

”Min mor, Birgit Hardy Hansen, bor på Rosenlund plejeboliger, afd. Lærkehuset. Hun er svagtseende og dårligt gående og er derfor desværre ikke i stand til at holde sig orienteret omkring div. aktiviteter, der fremgår af stedets opslagstavler. Hun er afhængig af, at personalet i Lærkehuset orienterer hende omkring sådanne.

På Rosenlunds hjemmeside fremgår følgende:

Når der er valg og folkeafstemning i Danmark, møder kommunens valgtilforordnede op på Rosenlund, og i samarbejde med personalet sørger de for, at du som stemmeberettiget får mulighed for at afgive din stemme i festsalen eller i din bolig.

Derfor er det meget frustrerende, at jeg onsdag d. 5. juni erfarer, at min mor ikke har været nede at stemme mandag d. 3. – Ja, ikke engang er vidende om, at valget på Rosenlund har fundet sted. Intet personale har omtalt dette eller hjulpet hende af sted til afstemningen. Min mor har set frem mod at udøve sin demokratisk sikrede ret til at afgive sin stemme og er dybt skuffet over, at det fuldstændig er blevet negligeret af personalet. Og det er jeg også. Jeg forventer en afklaring og forklaring på, hvordan dette kan ske og at de involverede bliver holdt ansvarlige for denne fadæse.”

Gladsaxe Kommune har i anledning af klagen ved vedhæftede e-mail af 13. juni 2024 bl.a. oplyst følgende:

”Brevafstemning ved kommunens plejeboliger

Gladsaxe Kommunes valgbestyrelse fastsætter ifm. valg en dato for modtagelse af brevstemmer i vælgernes eget hjem og ved kommunens plejeboliger. [...]

Åbningstider og vælgernes mulighed for brevafstemning, herunder også i eget hjem og ved kommunens plejeboliger, annonceres sammen med øvrige valgoplysninger i lokalavisen forud for valget. Op til brevafstemningen ved plejeboligerne 3. juni 2024 har kommunen fire gange annonceret brevafstemningen i lokalavisen, hvoraf to af annoncerne er indsat i de to uger forud for brevafstemningen.

Oplysninger om brevafstemning generelt og ved kommunens plejeboliger fremgår også af kommunens hjemmeside www.gladsaxe.dk/valg.

[...]

Centerleder på Rosenlund oplyser i forbindelse med undersøgelsen af klagen;

- at meddelelse om dato og tid for brevafstemning omdeles til samtlige beboere/boliger på plejecentret,
- at der sættes opslag om muligheden for brevafstemning på alle fællesarealer (café og fælleskøkkener),
- at alle ansatte på Rosenlund på dagen for brevafstemning særskilt orienteres om, at de i dagens relation med beboerne skal huske dem på muligheden for at brevstemme, og
- at plejepersonale på Rosenlund på dagen for brevafstemning bistår beboerne med at komme til og fra bolig og brevafstemningsområde efter behov.

Rosenlund gør opmærksom på, at alle beboere modtager tilbud om hjælp fra personalet, men at ikke alle beboere på dagen ønsker eller vælger at brevstemme. Kommunens plejepersonale respekterer – ligesom al øvrig valgpersonale – en vælgers ønske om ikke at stemme og fører ikke journal herom udover kommunens vælgerregistrering i brevstemmeprotokollen eller valglisten.

Det er Rosenlunds vurdering, at brevafstemningen 3. juni 2024 er orienteret til beboerne, at personalet har været i dialog med alle beboere om muligheden for at stemme, men at beboeren på dagen ikke har ønsket at deltage.

[...]

Folkeregistret oplyser, at brevafstemningen er gennemført på Rosenlund på vanlig vis og med den generelle oplevelse af, at beboerne har modtaget bistand fra plejepersonalet, så de kunne komme fra deres bolig til brevafstemningsstedet. Der gøres i den sammenhæng opmærksom på, at brevstemmemodtagerne ikke har konkret kendskab til plejepersonalets forudgående orientering og bistand til beboerne i deres boliger, og observationerne kun angår selve brevafstemningen.

Der er i valgsekretariatets undersøgelse af hændelsesforløbet ingen indikationer på, at Rosenlund ikke skulle være opmærksom på kommunens ansvar for bistand til beboerne i plejeboliger ved valg eller at plejecentret ikke skulle have orienteret om brevstemmemuligheden og bistået beboerne på selve datoen.

Klagers beskrivelse af hændelsen kan med andre ord ikke genkendes af Rosenlund og afspejler heller ikke observationerne ved brevafstemningen på plejecentret. Der er således forskellige faktiske beskrivelser af forløbet før og under brevafstemningen ved plejeboligerne hos Rosenlund og klager.

Valgsekretariatet har ligeledes undersøgt antallet af brevstemmer modtaget ved kommunens plejeboliger, hvor ansatte og udefrakommende vælger dog også kan stemme. Der er ikke fundet usædvanlige afvigelse fra stemmedeltagelsen på Rosenlund i forhold til de øvrige plejecentre, og der er ingen efterfølgende indikationer af, at brevafstemningen på Rosenlund skulle være påvirket af en manglende indsats fra plejepersonalet overfor beboerne.

Valgsekretariatet finder ikke grundlag for generelt at antage, at der har været fejl ved brevstemmemodtagelsen på Rosenlund ift. kommunens pligter overfor beboere i plejeboligerne.

Valgsekretariatet kan dog ikke entydigt afklare, om den pågældende beboer ikke har ønsket at stemme eller på dagen konkret ikke har fået tilstrækkelig bistand fra plejepersonalet til brevafstemningen.

Kommunens opfølgning

[...]

Valgsekretariatet vil uanset klagens udfald ved kommende valg have fokus på, om kommunens generelle orientering til vælgerne og den konkrete vejledning til beboerne dækker beboernes faktiske behov på plejecentrene.”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at følgende fremgår af § 26, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., og stk. 8, 1. pkt., i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024):

”§ 26. Ved valg til Europa-Parlamentet kan der brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. [...] Brevstemmeafgivning de steder, der er nævnt i § 54 og § 58, stk. 4, i lov om valg til Folketinget, kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen til og med tredjedesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. [...]

Stk. 3-7. [...]

Stk. 8. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning og om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme. [...]”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan desuden oplyse, at følgende fremgår af § 54, stk. 2, nr. 1, i kapitel 8 i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 2024):

”§ 54. [...]

Stk. 2. Vælgere, der bor eller opholder sig i følgende boformer eller boliger, kan brevstemme i boformen eller boligen:

1) Plejehjem og beskyttede boliger, der drives efter reglerne i lov om social service.

2-6) [...]

Stk. 3-5. [...]”

Endvidere kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyse, at følgende fremgår af § 1, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, § 3, stk. 1, nr. 1-3, § 5, stk. 1 og 2, og § 19, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 34 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, der er udstedt med hjemmel i § 26, stk. 8, 1.pkt., i Europa-Parlamentsvalgloven.

”§ 1. Vælgere, der bor eller opholder sig i en af de boformer eller boliger, der er nævnt i stk. 2, kan afgive brevstemme i boformen eller boligen til folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg, kommunale og regionale valg og landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger, jf. dog stk. 3-5.

Stk. 2. Der kan afgives brevstemme i følgende boformer eller boliger:

1) Plejehjem og beskyttede boliger, jf. § 192 i lov om social service.

2-6) [...]

Stk. 3-5. [...]

[...]

§ 3. Der påhviler kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor boformen eller boligen ligger, følgende opgaver:

1) Kommunalbestyrelsen skal fastsætte den dag eller de dage, hvor der kan brevstemmes inden for den periode, der er nævnt i § 2.

2) Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der bliver truffet de fornødne forberedelser til at brevstemme i boformen eller boligen, herunder om muligt indrettet et særligt stemmelokale som nævnt i § 5, stk. 1.

3) Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid inden afstemningen skal finde sted, orienteres om muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig orienteres om, at de i stedet for at brevstemme kan stemme på valgdagen.

Kommunalbestyrelsen er ikke efter denne bekendtgørelse forpligtet til at afholde eventuelle udgifter i forbindelse med transport eller ledsagelse til afstemningsstedet.

4-5) [...]

[...]

§ 5. Brevstemmeafgivningen skal foregå i et dertil indrettet lokale i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af boformen eller boligen.

Stk. 2. Hvis en væggers helbredstilstand taler derfor, eller det ikke er muligt at brevstemme som nævnt i stk. 1, kan der brevstemmes i vælgerens egen bolig.

[...]

§ 19. Kommunalbestyrelsen kan føre lister over de vælgere, der har brevstemt eller har fået tilbud herom, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt for at sikre, at alle vælgere, hvis helbredstilstand tilsiger dette, har fået tilbud om at brevstemme i deres egen bolig, jf. § 5, stk. 2. Sådanne lister må ikke vises til uvedkommende og skal tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, og eventuelle valgklager er endeligt afgjort.

Stk. 2. [...]"

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning nr. 9106 af 28. februar 2024 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 fremgår af pkt. 8.4 og pkt. 8.4.1.1 bl.a. følgende om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen:

"8.4. Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

[...]

8.4.1.1. Særligt om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen

Enhver vælger, der bor eller opholder sig i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, kan afgive brevstemme i boformen eller boligen. Se også folketingsvalglovens § 54, stk. 2.

De boformer og boliger, der er nævnt i bekendtgørelsens § 1, stk. 2, kan inddeles i følgende tre grupper:

- 1) Beboere på plejehjem og i beskyttede boliger, i kvindekrisecentre (servicelovens § 109, se lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024) samt i (almene) plejeboliger, udstøttede private plejeboliger og friplejeboliger har under alle omstændigheder ret til at brevstemme i boformen eller boligen.
- 2) [...]

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid inden afstemningen skal finde sted, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen. Se § 3, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelsen."

Det følger således af valglovgivningen, at der påhviler kommunalbestyrelsen et ansvar for at orientere vælgere, der bor i plejeboliger, om muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Såfremt vælgerens helbredstilstand taler derfor, kan der brevstemmes i vælgerens egen bolig fremfor i et lokale indrettet til brevstemmeafgivningen i tilknytning til eller umiddelbar nærhed af boformen eller

boligen. Kommunalbestyrelsen kan endog føre lister over de vælgere, der har brevstemt eller fået tilbud herom, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre, at alle vælgere, hvis helbredstilstand tilsiger dette, har fået tilbud om at brevstemme i deres egen bolig.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Gladsaxe Kommunes oplysning om, at samtlige beboere/boliger på plejecentret har fået omdelt meddelelse om dato og tid for brevstemmeafgivningen og er orienteret herom ved opslag. Ministeriet her derudover noteret sig, at personalet på plejecentret er instrueret i at orientere beboerne og bistå dem med at komme til og fra boligen til brevstemmeafgivningen efter behov. Endvidere har ministeriet noteret sig Cathrine H. Wills' oplysninger om, at Birgit Hardy Hansen ikke har været vidende om muligheden for at brevstemme den 3. juni 2024 på plejecentret, ligesom hun ikke er blevet bistået med at afgive brevstemme. Endelig har ministeriet noteret sig, at Gladsaxe Kommune ved kommende valg vil have fokus på, om kommunens generelle orientering til vælgerne og den konkrete vejledning til beboerne dækker beboernes faktiske behov på plejecentrene.

Henset til, at Gladsaxe Kommune ved kommende valg vil have fokus på kommunens orientering og vejledning til beboerne på plejecentrene, giver kommunens udtalelse herefter ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Klageren er herfra underrettet om, at sagen er oversendt til Folketinget.

Med venlig hilsen

Nikolaj Stenfalk

/Christine Boeskov